

1923 augusztus 4.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ES NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI LAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára, pályaud-
varon és vidéken is, 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1-20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 137. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Ab 24. — 1923. augusztus 6. Hétfő

Elindultak a delegátusok

Írta Székely Béla

Hétfőn reggel Karlsbadban megnyílik a világ cionistáinak kongresszusa: a zsidó világparlament. A világ négy tája küldi a delegátusokat, kiknek mindegyike mögött kétezer szavazó szervbe fogott akarata. Nincs ország, mely öntudatosabban választaná meg parlamentjét, nincs politikai párt, mely szervezetten, céltudatosabban reprezentálná felfogását. Eljönnek a delegátusok Amerikából, el a délafrikai metropolisokból. Elküldi képviselőjét az ausztráliai és az ázsiai zsidóság.

Csodálatos egy parlament ez. Huszonhatnál több ország küldi el zsidó-legjobbait, huszonhat ország válogatja ki azokat, kik egy olyan parlamentben tagjai, mely tizennégy-millió, a világ minden részében szétszórta zsidót képvisel.

Elképzelésnek is impozáns: egy ilyen parlament! De valóságban még ennél is több. Országhatárokon által, világrésekkel elválasztott Oceanokon is túl: így, szétszórtságban, közös akarással összeforrt: felépített Babel tornyának csodája az. Mert a huszonhat ország, a világ minden nyelvét képviseli; és mégis *egynyelvű* ez a parlament. A huszonhat ország megannyi életsor-lehetőség, politikai mentalitás, egyazon viszonyoknak országhatárokon belüli összefogása; — és mégis ez a kongresszus *egy népet* reprezentál, egy népnek egyetlen összefogó problémáját.

A magas szintű angol, francia, német kultúrával teljes angol, francia, német zsidót egyformán győzri, foglalkoztatja ugyanaz a probléma, melyet Ausztráliában vagy valahol Jávában, Sanghaiban vitatott meg az ottani zsidóság. Megismétlődik a Veres-tenger csodája: kettényílnak a tengerek, melyek el nem választják többé az egyakaratan vándorlókat.

Az első világkongresszus óta, a tizenharmadik ez. Tizenháromszor jöttek így össze a világ minden részéből megdöbbenő tanúságtételre, világcsodára: egy a mi zsidóságunk minden országhatárokon és elválasztásokon által. Tizenharmadszor küldi el minden ország zsidósága a kiszemeltjeit, hogy most érett gondolat-tal még teljesebbé tegye ezt az öt világréztávolságát, határozottságát semmibevevő, megcsufoló egységét.

Tizenharmadszor bizonyítja be az az öntudatos tábor, hogy van ereje lebírni az ország-határokat, átlépni a tengereket, hogy nem veszett, nem kallódott el a gazda népek sorában, de hű maradt magához.

Most, tizenharmadszor azonban nehezebb próbatétel előtt áll: azt kell bebizonyítania, hogy *önmagán* belül sincsenek határok, nincs mi elválassza akár egy anyanyelv, vagy egy országhatár szűk korlátain belül is.

Az *egységes zsidóság megteremtése Palesztina újjáépítésének gondolatában*: ez a tizenharmadik világkongresszus nagy problémája. A sanremói mandátum negyedik pontja Palesztinának, a zsidó nemzeti otthonnak alkotmányos zsidó szervévé a Jewish Agencyt teszi, mellyel a mandatarius hatalom: Anglia egyetértésben jár el. A történelmi szükségesség már eleve kialakította e szervet: a cionista világ-szövetség végrehajtó, executiv bizottságát, melynek huszonhat évi politikai munkája diadal-maskodott a balfouri deklarációban és a sanremói szerződésben.

A herzi program első pontja, ha a történelmi fejlődés során módosult formában is: beteljesedett. A világ nemzetjei a zsidóság

nemzeti otthonának itélték oda Palesztinát. Hogy ez beteljesedett: cionista munka volt. De hogy valóban azzá legyen: a világ megannyi zsidójának egységes, teljes összefogására van szükség. Mert most csak a zsidóságon mulik, hogy tartalmat adjon a diplomáciai szerződés rideg csupán lehetőségeket feltáró formuláinak. Mert sem a balfouri deklaráció, sem pedig a sanremói szerződés nem tette még nemzeti otthonná Palesztinát. Ezt a zsidókra bizza. *És nemcsak a cionista zsidókra, de az egész zsidó népre.* A cionizmus teljesítette kötelességét, törődésben, munkában és vagyonban, most teljesítse az egész világ zsidósága.

Ennek formáját, módját kell a tizenharmadik kongresszusnak megállapítania. Minde-nek előtt arról van szó, hogy a Jewish Agencybe a nem cionista zsidó szervezetek is résztvegyenek — és továbbmenve: *üljön össze valóban az egységes zsidóság világkongresszusa* s ennek legyen felelősséggel tartozó szerve a zsidó ügynek.

Bizonyos, hogy ez a probléma a zsidóság legjobbjait szólaltatja meg Karlsbadban pro és contra. Bizonyos az is, hogy nincs senki, ki ezt az egységet kívánatosnak nem tartaná. De az ellenzék komoly aggodalommal teszi fel a kérdést: mit várhatunk, vagy egyáltalán várhatunk-e valamit a zsidóság ama táborától, amely eleddig közömbös volt, vagy tehetőségében és áldozatkészségében: jótékony csupán, de öntudatos célkitűzés nélkül való. A zsidóságnak az a rétege, amely átértézte a galut tragédiáját, amely tudja azt, hogy egyetlen szociális problémát karitatív úton megoldani nem lehet s így a zsidó tömegek szociális problémáját sem — az szükségszerűen magáévá tette a cionista programot, még akkor is, ha nem vallja magát cionistának, tehát egy világpolitikai — nem nemzetközi — szervezett tagjának. Ez tehát szükségszerűen résztkér és kap a munkából. Az a zsidóság azonban, amely számára a zsidóság és Cion problémája definíciós játék csupán, a vallás, nép és nemzet közül, amely elméleteket állít fel, míg körülötte négy sarkán gyujtották fel a házat, amely számára csak vitakérdés, mi-alatt fizikai, erkölcsi és gazdasági pogromok fenyegetik a zsidóságot s ezen belül, — a leg-szebb definícióra való tekintet nélkül önmagát is, — ez a zsidó réteg elvesztett érték, melyért kár ugyan, de megmenteni nem lehet. De feleslegesek is, mert nincs bennük sem a munka, sem a pénz áldozatkészsége. Csak elhigitának a zsidó világmozgalmat s ennek politikai problémáit klub-vitákká züllesztették le.

Igy gondolkodik az az ellenzék, ames-nyek rideg tétele az, hogy aki átértézte zsidó rendeltetését, az dolgozni akar Palesztináért s aki dolgozik, a táboron belül találja meg a helyét, — viszont aki nem akar dolgozni, azt kár bevonnai a Jewish Agencybe, mert ez csak erővesztésé lenne.

Amint látjuk, a világkongresszus problémája kivételése annak a kísérletnek, amely nálunk és a világ minden részében, az egyes országokon belül folyik: a zsidóság egységesítése. A zsidóságot csak a zsidó problémákon belül lehet egyesíteni. Már pedig minden zsidó-probléma gyökere: Palesztina. És pedig egy-zormán a Palesztinában elhelyezésre váró és a galutban megmaradó, sőt akár az asszimiláló zsidóság részére. Amíg azonban a nyugati, gazdaságilag és társadalmilag asszimiláló zsi-

dóság számára első, öntudat alatti eszmélésre önvédelem a Palesztina probléma a különben oda beözönlő keleti zsidósággal szemben, melyért ő is felelősséggel tartozik, addig a cionizmus számára a testvéri kötelezettség vállalása, eszmei magasság, még szociális problémánál is több: az etikai cél egy nemzet újjáéledésének erejében. Ne akarjuk most e két indító motívumot értékméréssel összehasonlítani: a tény, hogy a Palesztina-kérdés a zsidóság minden elvi rétegének egyazon problémája, ha más és más oldalról nyeri is világítását.

A világkongresszus Palesztinán át akarja egységbe fogni a zsidóságot. A mi delegátusaink, Erdély és Bánság kiküldöttjei büszkén jelenthetik: a mi zsidóságunk megértette és átértézte ezt a szent akarást, s örömmel fogadja az ilyen egység megteremtésének külső lehetőségét. És ha vannak is közöttünk eltérések, elveken és felfogásokban egyek vagyunk abban az akarában, hogy *otthon teremtünk az üldözött, meghajszolt zsidóságnak.*

Mert, aki ezt tagadja meg, az magát a zsidóságot tagadja meg, már pedig a zsidóság egységének gyökere: maga a zsidó voltunk, törzse az a tábor, mely most tizenharmadszor küldi el delegátusait a mi világparlamentünkbe, virága pedig most termékenyül gyümölcsé Palesztina áldott gyümölcsében.

Hétfőn nyílik meg a karlsbadi cionista világkongresszus

Kik képviselik Erdélyt?

(Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfőn reggel Karlsbadban megnyílik a XIII. cionista világkongresszus, melynek jelentőségét vezetőhelyen méltatjuk. A kongresszus napirendjén a Jewish Agencynek nem cionista elemekkel való kibővítése és egy általános zsidó világkongresszus kérdése szerepel, olyan problémák tehát, melyek nemcsak a cionizmus zászlaja alatt szervezett zsidóságot érintik.

A XIII. cionista világkongresszus erdélyi delegátusai ma utaztak el. A delegációt, az erdélyi „Landsmannschaft“-ot Weissburg Chaim dr. vezeti, aki egyben résztvesz a Palesztina-hivatalok és a Tarbut konferenciáján is. Az erdélyi delegációban Giszkalay János, Hirsch Jakab (Nagybánya), Marton Ernő dr. és Klein Albert (Dés) mint rendes tagok, Klein Jakab (Bánffyhyunad) mint póttag vesznek részt.

Igen örvendetes, hogy a kongresszusra Erdélyből is igen szép számmal jelentkeztek a vendég résztvevők. Ezek között felemlítjük Szőnyi dr. Tarbut tanárt, aki a már elsején megnyitott Keren Hajjeszód konferencián, mint erdélyi megbízott vesz részt. A többek között az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség a következőknek állított ki vendégigazolványt: Jordán Viktor dr. (Palesztina, most Temesvár), Déznay Viktor dr. és neje (Temesvár), Kallus Lajosné (Beszterce), Hirsch Jakabné (Nagybánya), Kerpel könyvkereskedő és neje (Arad) Farkas Manó dr. (Bánffyhyunad) stb.

Itt írjuk meg, hogy az Uj Kelet kongresszusi sajtószolgálatát Marton Ernő dr. felelős szerkesztő és Giszkalay János vezetik, kik, mint hivatalos delegátusok vesznek részt a karlsbadi tanácskozásokon, úgyhogy a legteljesebb, gyors és megbízható tudósításokkal számolhatunk be a világ zsidóságának nagy eseményéről.

Gömbös és Szabó Dezső kilépett az egységes pártból

Budapest, augusztus 4. Gömbös, Zsillinszky, Eokhardt és Szabó Dezső író bejelentették az egységes pártból való kilépésüket.

Nyilvánosságra hozták a francia és a belga jegyzéket

Mind a kettő ridegen visszautasítja a Németországgal való tárgyalást. Franciaország 1871-re utal, Anglia tovább is békülékony

(London, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósító ától.) A jóvátételi ügyben szenzációként hat a francia és a belga jegyzékek nyilvánosságra hozatala. Különösen Belgium jegyzéke

konok. Eszerint a brüsszeli kormány semmiesetre sem hajlandó Németországgal a jóvátételről tárgyalni

mindaddig, amíg a megszállott területeken berlini utasításra szabotálnak. A jóvátételi kérdés végleges szabályozása csak a versaillesi békeszerződés alapján történhet. Lehetséges Németországot felmenteni adósságaitól, amikor Belgium és Franciaország a németektől elpusztított területek felépítésére felvett tartozásait fedezni köteles. Belgium nem hagyhatja figyelmen kívül területi biztonságát sem.

A francia válaszjegyzék szintén igen súlyos. A franciák bizonyosnak tartják, ha a brit kormány közölné Berlinnel, hogy helyteleníti politikáját, minden ismét rendbe jönne. A passzív rezisztencia a legfőbb akadálya a normális helyzetnek. Ha a szövetségesek egységesek lennének, az ellenállás magától megszűnne. Semmi

ok nincsen arra, hogy a fizetőképesség megállapítását kivégyék a jóvátételi bizottság kezéből. Ha most elengednék Németország adósságait, meg kellene értnök, hogy

tíz év múlva Németország ismét olyan hatalomhoz jut,

amely miatt Franciaország és Anglia is megkeserülne engedékenységét. Befejezésül a jegyzék utal arra, hogy 1871-ben, amikor Németország diktálta Franciaországnak a békét Frankfurtban, senkinek nem jutott eszébe, hogy megkérdezze Franciaországtól, honnan fizeti meg a rászabott ötmilliárd aranyfrank kártérítést. És a németek is akkor a fizetés arányában vonultak ki a megszállt területekről.

A jegyzékkel szemben az angol kormány tovább kitart békülékony politikája mellett. Baldwin ismét hosszabb beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ha a francia-belga jegyzékek alapján cselekednének, ezzel tönkretennék Németországot

és akkor nemcsak jóvátételt nem kapnának, de a világherkedelmek is végzetes veszélybe jutna.

Románia kereskedői és iparosai követelik az adókievetések, az uszoratórvény és a községi adók felfüggesztését

A kolozsvári országos kongresszus határozatai

(Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton délután három órakor kezdődött meg Románia kereskedőinek és iparosainak tiltakozó kongresszusa az adókievetések, a spekulációs törvény és az ország gazdasági életét leromboló más kormányintézkedések ellen. Körülbelül hatszáz delegátus töltötte meg a Rodont nagytermet.

A gyűlést dr. Evian N. János bankigazgató, volt államtitkár nyitotta meg. Üdvözölte a kongresszust, azonkívül a vendégül megjelent Septimiu Muresan új prefektust és Simionescu pénzügyi vezérigazgatót, Mazuchi és Hosszu kereskedelmi főfelügyelőket. Beszédében vázolta az ország állt gazdasági helyzetét, amelyet az új adókievetések igazságtalan alkalmazása, a horribilis községi adók és az uszoratórvény teljes fölborítással fenyeget. Indítványára a kongresszus hódoló táviratot intézett Mária királynéhoz születésnapja alkalmából. Egy másik táviratot Sassu kereskedelmi és ipari miniszternek küldött a kongresszus, amelyben az összes megszorító intézkedések felfüggesztését kéri.

Muresan prefektus megköszöni az üdvözlést és kijelenti, hogy a tisztességes kereskedelem minden jogos követelését támogatni fogja. Hasonló szellemben válaszolt Simionescu pénzügyi vezérigazgató, aki elismeri, hogy történetik igazságtalanságok, de a Bratianu Vintila pénzügyminiszterrel való segesvári tárgyalásai alapján szigorú utasítást adott a kivetőbizottságoknak, hogy az adóbevételeket reális alapon és ne hozzávetőlegesen végezzék.

Richard R. Tuffli professor volt prágai kereskedelmi attasé minden baj forrását abban látja, hogy a kereskedők szervezetlensége miatt a gazdasági élet nagyrészen olyanok hatalmába került, akik kapzsisággal az egész kereskedővilágot kompromittálják. Ezek az igazi árdragítók és az állam, mely a vasutat, monopolizálta és állandóan drágítja. Samuel Jenő dr. a kereskedelem ellen hozott törvényekről megállapítja, hogy nemcsak gazdaságilag, de erkölcsileg is károsak, mert szellemük nem látja az állam egyik fontos fenntartóját a kereskedőben és iparosban, akit gazembernek, csalónak és hamisítónak tételez fel. Végül a következő határozati javaslat elrogadását kéri:

Nagyrománia kereskedőinek Kolozsváron, augusztus negyediken tartott országos kongresszusa az ország minden részéből érkező általános felszólalásokból és panaszokból kifolyólag tiltakozik az adókievetőbizottság önkényes és a törvény szellemével teljesen ellenkező, súlyos és elviselhetetlen adómegállapítása ellen, melyek az amugy is agyonsanyargatott, óriási nehezé-

gekkel küzdő és már majdnem a tönk szélén álló kereskedelmünk és iparunk teljes anyagi pusztulását vonják maguk után. A kereskedelmi és iparkamarák országos kongresszusa után kéri a pénzügyminiszter urat, hogy az eddigi kirováásokat megsemmisítsen és újabb bizottságok beállítását újabb adókievetéseket elrendelni kezveskedjék, mely bizottságok, a törvény alapján a kereskedő hiteles könyveinek figyelembevételével, ezek hiányában pedig szakértők, megbízható és minden érdekeket képviselő delegátusok meghallgatása után hozzák meg határozataikat. Az újabb kirovásknál az adófizető tiszta haszna nem öltetszerűen, hanem a törvényeknek megfelelően évi mértékű, leltárak alapján és az üzletet tényleg terhelő üzemköltségek levonása után állapíttassék meg.

Somogyi Miksa az uszoratórvény irgalmatlan alkalmazása ellen szól s követeli, hogy ehelyett tegyék szabaddá a kereskedelmet. A spekulatórvény nem letörni, hanem inkább fokozni fogja a drágaságot. A szolid kereskedők ugyanis megújítják a zaklatást és helyüket majd a titkos üzérkedők foglalják el. A törvény sérelmes szakaszainak részletezése után a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

1. Nagyrománia kereskedőinek országos kongresszusa a leghatározottabban állást foglal az uszoratórvény érvényesítése ellen és teljes szolidaritással kéri és követeli annak azonnali hatályon kívül való helyezését, egyúttal a kereskedelemnek minden téren való teljes szabaddátételt.

2. A spekulációs törvény és végrehajtási utasításának visszavonásáig is követeljük, a régi vagy az új törvény alapján folyamatban vagy függőben lévő esetek, bírósági eljárások végrehajtásának azonnali felfüggesztését.

Rózsa Mór parlamenti képviselőt követel a kereskedők részére s az erre vonatkozó határozati javaslatban a községi eljárás megfelelő számú helyét is a kereskedők és iparosok megbízottainak kívánja biztosítani. Csak ilyen módon kerülhető el a sérelmes törvények és intézkedések megszületése. Romanovici Grigore vezértitkár a Bukarestben létesítendő Kereskedő Bank érdekében szól a kongresszushoz.

Kun Richard, a bánági kereskedőegyletek szövetségének elnöke illuzóriásoknak tartja az elvi tiltakozásokat, memorandumokat és deputációzásokat. Szerinte a kongresszus jelenlegi határozatainak ugyanaz lesz a sorsa, mint az előzőké. Ha a gazdasági élet el akarja érni a maga céljait, ki kell

taszítani magából az oda nem való elemeket, jogos érdekeinek megvédése pedig csakis gazdasági párt megteremtésével lehetséges, amely a parlamentben minden káros akciót megakadályozzon.

Craciun szászmedgyesi, Nagy János székely-udvarhelyi delegátus felszólalása után Pop Bozdog nagyszabeni kiküldött adja elő az uszoratórvény középkori szellemben való alkalmazásának egyik esetét. Nagyszabon egyik legtekintélyesebb és legbecsületesebb kereskedőjét névtelen feljelentés alapján hatvan ezer lej pénzbüntetésre, az üzlet öt napi bezárására, politikai jogai gyakorlásának egy évre való felfüggesztésére s arra ítélték, hogy a végzést köteles az üzlet a táján kifüggeszteni.

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi delegátus a kormány gazdasági politikájában látja okát annak, hogy a külföld bizalmatlan a román kereskedők iránt, akik képtelenek hitelhez jutni. Baritz Péter székelykereszturi iparos a forgalmi adók és a regisztrációs ellen szólal föl és megemlíti, hogy e téren rengeteg visszaélés történik vidéken. Simionescu vezérigazgató felszólítja a jelenlevőket, hogy aki konkrét adatokat tud, tegyen neki jelentést és ő irgalmatlanul fog eljárni a visszaélő alantas pénzügyi tisztviselőkkel szemben. Egyben bejelentette, hogy a kiskereskedők és kisiparosok bansáléban fogják fizetni a forgalmi adót. Az erről szóló rendelet a napokban fog megjelenni.

Bömscher Gusztáv brassói, Miskel László sepsiszentgyörgyi, Csiky Emil marosvásárhelyi és Zaganescu szatmári kiküldött felszólalása Simionescu pénzügyi vezérigazgató felhívta a kereskedők figyelmét, siessenek a határidőn belül élni felelősségi jogukkal, ha azt akarják, hogy utasítása szerint az adófelelősségi bizottságok minden alapos sérelmet orvosoljanak.

Evian dr. a határozati javaslatok enunciaciója után köszönetet fejezi ki a sajtónak, amely egyetlen szöszölője s támogatója volt a kereskedelem és ipar jogos érdekeinek. Ezzel a kongresszus este hét órakor véget ért. Kilenckor nagy vacsora volt a sétatéri kioszkban a delegátusok tiszteltére.

A NYOMORULTAK

Fűszer és gyarmatárak legelőnyösebben

Bermann W.

nagykereskedőnél Cluj,

Piața M. Viteazul 39.

Telefon 76. 1498

Krébsz J.

bőrönd és sportcikk árúgyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyar: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Rothmann Márton

szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán keresztül

Cal

Alelnök ügyel

(Washington) Hardingban mély rész sereg politikusa amikor az elnök Marionban fog

Harding a kombinációk nemü komoly azonban az a Harding halála alelnököt, akit me, kérte fel Calvin Coolidge. Ugyanakkor a ami azonban elnök azonnali további kormány

Me

Szom

(Budapest) A szombati napon azonban, amidő

bűnügyi ut

a sztrájk fokoz a szövetség nev Andrejka rendő akarnak szereln tétellel is, ha a vényezők elé a lépését annak a kormány nag séért. A nemzet ták elítélendő rült, a szélső j dekében" insze a sztrájk gyors uttal nem ann sztrájkba, hanem az áldozatai

Szombaton

losz

A fűtőházakban jelentkeztek szol

tok szombaton

De szombaton c

a határok felé i

tek autókért. A k

mot is enyhített

ostromállapotot

vezetők egyik k

fenjárt Andrejka

ne legyen bántó

A rendőrkapitán

bizák a hatóság

és engedjen

A főváros,

kivül feldult ké

hirére, megnyug

rendőri kézenlé

radó éjszakán m

Budapest,

ták nevében Pe

való elemeket, ig csakis gazdasági s, amely a parla- megakadályozzon. agy János székely- után Pop Bozdog az uszortörvény lmazásának egyik kintélyesebb és leg- évtelen feljelentés etésre, az üzlet öt- gyakorlásának egy a itették, hogy a kifüggeszteni. dvarhelyi delegátus an látja okát an- a román kereske- elhez jutni. Baritz a forgalmi adók és föl és megemlíti, s történik vidéken. litja a jelenlévőket, tegyen neki je- eljárni a visszaélő szemből. Egyben dők és kisiparosok forgalmi adót. Az a fog megjelenni. sói, Miskel László marosvásárhelyi és felszólalása Simjo- felhívta a kereske- rárídon belül élni fe- arják, hogy utasítsa ságok minden alapos javaslatoik enuncia- a sajtónak, amely a volt a kereskede- Ezzel a kongresszus enekor nagy vacsora a delegátusok tiszte-

MULTAK

Armatárak

Mann W.

kedőnél Cluj,

teazul 39.

6. 1493

SZ J.

kkék árúgyára

JJ

erdinand 77.

covina 4.

R T

öndöt divatövet

labdát védőt

terzési forrás!

-ulea) 2. sz.

deléseket postán eszközök

Calvin Coolidge az Egyesült-Államok új elnöke

Alelnökköi Ideiglenes államfő. Az övvégi választásig vezető Amerika ügyeit. Harding programját vette át. Az elhunyt elnököt Marionban temetik el

(Washington, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Harding elnök halála az egész országban mély részvételt keltett. San-Franciscoba egész sereg politikai érkezt, hogy jelen legyenek, amikor az elnököt utolsó útjára kísérik. Hardingot Marionban fogják elhantolni.

Harding elhunyt után azonnal megindultak a kombinációk az új elnök személye iránt. Mindenemü komolyabb korteskedést megakadályozott azonban az a körülmény, hogy a kormány rögtön Harding halála után Calvin Coolidge, a jelenlegi alelnököt, akit Hardinggal egyidejűleg választottak meg, kérte fel az államügyek ideiglenes vezetésére. Calvin Coolidge ma már le is tette az esküt. Ugyanakkor a kormány benyújtotta lemondását, ami azonban csupán formalitás volt, mert az új elnök azonnal megbizta a kabinetet az ország további kormányzásával.

Coolidge, az új elnök, nagyon egyszerű hallgató ember, aki ma is faházban lakik, amelyért évi harminc dollár bért fizet. Állása elfoglalásakor rövid beszédet mondott, amelyben kérte Istent, segítse őt Amerika sorsának intézésében. Coolidge általában szilárd karakterű energikus férfiúnak tartják, aki képes lesz az Egyesült-Államokat mindaddig vezetni, amíg ez év végén megtartják az új elnökválasztást.

Politikailag semmiféle változást nem várnak, mert Coolidge kijelentette, hogy minden tétét Harding eszméi fogják irányítani és minthogy ő eddig is munkatársa volt Hardingnak, egészen bizonyos, hogy mindentben a Harding által megkezdett uton fog tovább haladni, ami azt jelenti, hogy az új elnök sem fog Európa ügyeibe beavatkozni.

Megszűnt a magyar vasutassztrájk

Szombaton megindultak a vonatok. Felfüggesztették a statáriumot

(Budapest, augusztus 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mozdonyvezetők és fűtők sztrájkja a pénteki napon a tetőpontjára emelkedett, délután azonban, amidőn kitudódott, hogy a rendőrség bűnügyi uton akarja üldözni a letartóztatott bizalmiférfiakat,

a sztrájk fokozatosan lanyhulni kezdett és este a szövetség nevében már egy küldöttség jelent meg Andrejka rendőrkapitánynál, akivel közölték, hogy le akarnak szerelni, szükség esetén még azzal a feltétellel is, ha a letartóztatott bizalmiférfiakat törvényszék elé állítják. A mozdonyvezetőknek ezt a lépését annak tulajdonítják, hogy a parlament és a kormány nagy terrort fejtett ki a sztrájk letöréséért. A nemzetgyűlésen a haza érdekében tartották elítélendőnek a sztrájkot, amelyet, mint kiderült, a szélső jobboldaliak ugyancsak a „haza érdekében” inszenáltak. Ennek tulajdonítható főként a sztrájk gyors letörése. A vasutasok ugyanis ez uttal nem annyira a bérkövetelések miatt léptek sztrájkba, hanem inkább politikai szólalomnak lettek az áldozatai.

Szombaton reggelre a sztrájkot hivatalosan is megszüntették.

A fűtőházakban és a pályaudvarokon egymásután jelentkeztek szolgáltatásra a vasutasok. A vonatok szombaton délután már rendszeren indultak. De szombaton délelőtt még azok az utasok, akik a határok felé igyekeztek, egymillió koronát fizettek autókért. A kormány szombaton délben a statáriumot is enyhítette. Valószínű, hogy vasárnapra a mostmállapotot teljesen megszünteti. A mozdonyvezetők egyik küldöttsége szombaton este ismét fenjárt Andrejka rendőrkapitánynál, akit arra kért, ne legyen bántódása az őrizetbevett bizalmiférfiaknak. A rendőrkapitány azonban kijelentette, hogy ezt bízzák a hatóságokra

és engedjenek szabadfolyást a büntető eljárásnak-

A főváros, amely a sztrájk ideje alatt rendkívül feldúlt képet mutatott, a sztrájk letörésének hírére, megnyugodott. A harminc órája tartó rendőri készenlét még a péntekről-szombatra virradó éjszakán megszűnt.

Budapest, augusztus 4. A szociáldemokraták nevében Peild Gyula kijelentette, hogy a mozdonyvezetők é fűtők sztrájkjához semmi köztük nincsen.

A magyarországi vonatossztrájk miatt kellemtelen meglepetésben részesültek a péntek déli gyors külföldre menő utasai. Megváltották jegyüket a határig, anélkül, hogy Kolozsváron a pénztár, vagy az állomásfőnökség közölte volna velük, hogy Biharpüspökiben nem várja őket a magyar vonat. A CFR. tisztviselői nem is tudtak a magyarországi mozdonyvezetők sztrájkjáról, holott Püspökiben láthatták, hogy a MÁV. vonatja nem futott be, sőt a határállomás valószínűleg értesítést is kapott Budapestről, amit azonban elfelejtett továbbítani. Csak így történhetett, hogy míg a kolozsvári lapok

már kora délelőtt tudomást szereztek a magyar vonatossztrájkjáról, a CFR. a legnagyobb nyugalommal állította be a Budapestre irányított direkt köcsit, amelyet szufolásig töltöttek meg a Magyarországra igyekvők.

Nagyváradon ugyancsak senkisémet tudott még a magyar vasutasok sztrájkjáról s az utasok a lapokból értesültek, hogy hiába mennének tovább, mert Püspökiben megrekednek. Erre a hírre valószínűs zendülés tört ki a Budapestre indult utasok körében, akiket a CFR. informátlansága kellemtelen helyzetbe juttatott.

Meggyilkolták a falu legszebb leányát

Titokzatos gyilkosság egy órházban

(Nagyszeben, augusztus 4. Az Uj Kelet munkatársától.) Titokzatos gyilkosság történt Felsőszentmihály község egyik közeli órházában. Árkosi Ferenc pályőr a pályatestátvizsgálása után írádattan tért haza. A kis órház ajtaját távnyitva találta, a szoba közepén pedig átvágott nyakkal, vértócsa közepette Rozália nevű leánya feküdt.

Az első pillanatra kétségtelen volt, hogy gyilkosság történt. A gyilkosság részletei azonban teljesen homályosak.

Árkosi Rozália Felsőszentmihály legszebb leánya volt, akinek igen sok falubeli legény udvarolt több-kevesebb sikerrel. A vigkedélyű leány szívesen vette az udvarlást és csalogatta, hitgette a legényeket.

A gyilkosság napján is legénylátogatói voltak s nem lehetetlen, hogy ezek egyike, vagy talán mind a kettő a gyilkos. A vizsgálatot azonban más irányban is tolytatják. Megállapították ugyanis, hogy a gyilkosság napján a lány egyik udvarlója, egy cipész járt utójára az órház tájékán. Ez a cipész hosszabb ideje udvarol a leánynak, azonban az ismerősök állítása szerint, — udvarlása nem talált meghallgatásra.

A cipészt letartóztatták, azonban tagadja, hogy a gyilkosság napján az órház környékén járt, vagy hogy egyáltalán látta a leányt. A csendőrség továbbfolytatja a nyomozást, hogy világosságot vessen a titokzatos gyilkosságra.

A NYOMORULTAK

A legjobb és legdivatosabb cipő a közismert

Chaussures Echo

védjeggyel ellátott cipő!

A heti devizapiac

Esik a lej. A francia frank és a magyar korona hullámzása. Bizonytalanság a belföldi pénzüpiac

(Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A heti pénzüpiacot a lej fokozatos párisi, majd zürichi leromlása irányította. Míg a hét elején 2.85 volt Zürichben a lej árfolyama, a mai jelentések szerint 2.77 1/2. Zürichben a lej megtartotta volna a stabil állását, azonban a francia frank állandó zürichi leromlása következtében előállott közvetett lejesés megingatta a lej zürichi árfolyamát is. A belföldi pénzüpiac a hét elején a forgalom nagyon kis mértékű volt, a hét vége felé azonban a lej újabb esése a vételkedvet állandóan növelte. A kereskedők a lej további esésétől félve, siettek a külföldi tartozásukat idejében és aránylag előnyös árfolyamon beszerezni. A francia franknak az utóbbi két napos zürichi szilárdulás, azonkívül a lej 850-ről 865-re való párisi javulása szombaton már éreztette hatását a belföldi pénzüpiacra. Az összes külföldi értékek, különösen a nyugati valuták lényegesen megolesultak. A font sterling a tegnapi 935-ös árfolyamáról 927-re, a svájci frank 36.75-ről 36.40-re esett.

A magyar korona Zürichben állandóan hullámzott. A belföldi pénzüpiacra nagy tételeket dobtak, azonban a forgalom kereslet hiányában nagyon minimális volt. A francia frank a hét közepéig állandóan esett az európai, különösen a zürichi tőzsdén. A legalacsonyabb 31.95-ös zürichi árfolyamról fokozatosan 32.37 1/2-ig feljavult, majd a mai zárlatnál ismét 32.27 1/2-re gyengült.

Irányszat a jövő hétre: Lejben szilárdulás, német márkában, magyar koronában gyengülés.

Augusztus 4-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt

- 11000—12000 külf. magyar koronát,
- 16000—17000 belf. magyar koronát,
- 8.54—8.55 francia frankot,
- 2.74—2.75 svájci frankot,
- 0.48 1/4—0.49 dollárt,
- 1140—1142 olasz lírát,
- 480000—500000 német márkát,
- 35000—35200 osztrák koronát,
- 1668—1670 cseh koronát,
- 0.10.65—0.10.75 font sterlinget.

Valutapiac augusztus 4-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1165, London 927, Newyork 203, Róma 876, Zürich 3640, Prága 596, Bécs 29.25, Budapest 120, Berlin 190.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725—735, márka 3.00—4.00, léva 165—175, török lira 115—120, font sterling 910—920, francia frank 1200—1210, svájci frank 36—37, lira 850—860, drachma 360—400, dinár 205—210, dollár 206—207, lengyel márka 11—12, osztrák korona 27 1/2—28 1/2, magyar korona 70—80, cseh korona 600—605.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 4.75—4.7 1/2, Newyork 559.25—558 1/4, London 2556 1/4—2551, Páris 3235—3227, Milano 2420—2420, Prága 1635.00—1635.00, Budapest 325—325, Belgrád 585—585, Bukarest 277 1/2—277 1/2, Varsó 23—23, Bécs 78.75—78.50, Bécs lebélyezett —.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Napoleon 7497—7697, lej 94—101, font sterling 87610—89110, márka 200—250, olasz lira 823—857, francia frank 1105—1139, szokol 556—576, svájci frank 3400—3500, oszt. korona 2630—2370, dinár 20000—20700, dollár 19116—19615, lengyel márka 850—990.

Figyelem a nagy vashid sarkokra! A címre figyeljen

Aranyat, platina- drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legelőcsébb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, disztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Kilenc ismert berlini előkelőség lett öngyilkos az éhségtől egy nap alatt

Sztrájk előtt a német vasmunkások. Általános munkáskizárára készülnek

(Berlin, aug. 4. Az Uj Kelet tudósítójától) A munka fokozatos elértéktelenedése és a napról-napra fokozódó élelmezési nehézségek miatt a katasztrófa egyre fenyegetőbbben közeledik. A vasmunkások újabb követelésekkel állnak elő, amelyekre ha nem fogadnak rá, hétfőn megállítják a gépeket.

A többi szakmák munkásai szolidaritást vállalnak a vasmunkásokkal. Valószínű, hogy a gyárosok a munkások sztrájkbalépése esetén, az egész vasmunkásságot kizárják. A magvasvut és a vidékhatásvut alkalmazottai szombaton sztrájkbaléptek. Ruhr-vidékről érkező hírek szerint, bér-differenciák és a franciák erőszakoskodásai miatt, több bányában beszüntették a munkát. Berlinben az élelmezési gondok annyira nyomasztóvá váltak, hogy

az utóbbi napokban egész sereg ember lett öngyilkos.

Közöttük ismertnevű emberek vetettek véget életüknek. A szombati napon kilenc neves ember lőtte magát agyon. Az öngyilkosok között van egy országos hírtű egyetemi tanár, aki felakasztotta magát. A hatóságok a bűnügyi vizsgálatnál mindössze ezer márkát találtak zsebében, a törvénytörési orvos pedig megállapította, hogy a professzor már napok óta nem evett.

Csak az Európai Egyesült-Államok menthelik meg az európai egyensúlyt

H. G. Wells az Uj Európáról.

(Prága, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától) Please announce me to Mr. Wells mondtam a portásnak. A portás felkísér az első emelet halljába, felgyújtotta a csillárokat. Egy hatalmas klubszékben ülve nézem a cigarettafüstöt át a szemközti lépcső járóléleit. Egyszerre felállok, Wells jön. Sohansom láttam a megismerem. Így, szürke zakóban, puha kalappal, zömökén és vállasan, egy michelangeloi koponya domináns szemöldökeivel és pazartényú szemével.

Aztán egymás mellett ülünk. Egészen közel hajlik hozzám, beszél, kérdez, előveszi a töltőtöltőt és tőrösa figurákat rajzol a papírra. Kis és nagy karikából s négy gyufaszál-vonásból álló emberkéket: az egyik Oroszország, a másik Németország, az itt Oroszország, amaz Magyarország, ott van Törökország is és minden. Mig töltőtölla ide-oda táncol, Wells magyarul és prófétál, nagyobb és átfogóbb politikai koncepciókat elevenít meg, miket sok irakkos politikus valaha megszajtott.

Wells európai tanulmányuton van. Berlinből jött. Figyelmeztetem Robert Dellek, a "The New Statesman" berlini szerkesztőjének, a lapja július 28-iki számában megjelent "Germany as a british dominion" című cikkére s Wells nagy öröme kijelenti, hogy Robert Dellel együtt beszéltek meg Berlinben a cikket, mely elveiben fedi az ő nézeteit. A cikk szerint a versaillesi béke tulajdonképpen megfosztotta Németországot nemzeti szuverénitásától, mert rákényszerítette a teljes lefegyverzésre. A nemzeti szuverénitás ugyanis mindenekelőtt és főképen azt a jogot jelenti, hogy az illető állam hedsereget tarthasson és háborut viselhesen. A teljes önkormányzattal rendelkező angol dominiumoknak tehát ugyanolyan fokú nemzeti szuverénitásuk van, mint Németországnak, függetlenül, osaknem mindent tehetnek, csupán háborut nem viselhetnek. Nem osoda, ha Németország egyes körében felvetődött az a gondolat, hogy Németország lépjen be az angol dominiumok közé.

Európai Egyesült-Államok

— Az európai egyensúlyt addig nem lehet megteremteni, — így szól tovább ez a koncepció — míg az Európai Egyesült-Államokat meg nem alkottuk. Azonban az Európai Egyesült-Államokhoz nem lehet eljutni kölcsönös megegyezés révén. Európa egységét és az általános lefegyverzést rá kell kényszeríteni Európára, azonban nem fegyveres erővel, — vannak e célra más hatékony eszközök. Mindenekelőtt szükség van egy oly kombinációra, mely akarja és rá is bírja kényszeríteni ezt Európára. Anglia, Németország és Oroszország kézenfekvő kombinációját előbb-utóbb elkerülhetetlen szükségességgnek fogják felismerni.

Szovjetország jövője

Wellsnek "The outline of the history" című művéről beszélünk még, majd Anglia szerepéről a közeljövő várható eseményeiben. Aztán az orosz problémára terelődik a beszélés és megkérdelem: — Mi a véleménye Szovjetországról és általában a szovjetrendszerrel? — Az orosz szovjetrendszer meg fog maradni, azonban átalakuláson és fejlődésen fog ke-

resztülni. Oroszországra igen nagy jövő vár. Ezután természetesen a nacionalizmus létjogosultságáról beszélünk és Wells végül kijelentette, hogy nagy hibának tartja a középeurópai kis államok túlzó nacionalizmusát. Ezt mondta:

— A szabadkereskedelmet üző nemzetek unióján keresztül vezet az út az Európai Egyesült-Államokhoz, ezt az uniót azonban politikai rendszabályokkal ki kell egészíteni. Az első lépés az unió felé Ausztria és Németország gazdasági uniója, melyet politikai szövetséggel kell kiegészíteni, a szövetségbe be kell venni Oroszországot, — akkor lehet majd csak rákényszeríteni a békét és a lefegyverzést. A béke Anglia legfőbb érdeke és ez az érdeke Európa közös érdeke is. Meg kell tehát választani.

— Hogyan foglalja össze egy mondatba politikai koncepcióját Uj-Európáról? — kérdeztem. — Az Európai Egyesült-Államok képe lebeg előttem, föderációs alapon, közös pénzügyrendszerrel és szabad kereskedelemmel — válaszolta.

— Mi a véleménye a népszövetségről? — A népszövetség eszméjében hiszek, mai formája azonban távolról sem testesíti meg ezt az eszmét. A mai népszövetség nem a népeknek, hanem a győző szövetségeseknek a szövetsége, melylyel senki sincs megelégedve.

— Hisz a világ igazi békéjének és a pacifizmus győzelmének az eljövételében? — Nem hiszek benne, de remélem, hogy be fog következni.

Ezeket a részleteket mondta még Wells nagy európai koncepciójához. Aztán most befejezett könyvéről, a "Men like gods"-ról beszélt, csillogó szemmel, mosolyogva, már nem sokáig, mert jöttek érte. A Passage előtt várta az autót, mely a Repülő-térre vitte, ahonnan Nagytapolcsányba repült Masaryk elnökhöz.

A nyomorultak

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a Kereskedelmi Hitelintézet Kolozsvár, Fő tér 20. Telefon 40 és 229

Az "Uj Kelet" hívei nyomtatvány szükségletüket a "Kadima"-nyomdában rendeljék meg

Szigoru szombati munkaszünetet tart!

Az önbortválkozás előnyeit, esztétikai, higiénikus és gazdasági szempontból

Figyeljék meg, milyen más hangulatot szent egy férfi, ha arcán több napos borostás szakál éktelenkedik vagy ha ugyanazon arc frissen van borotválva. Egy borostás arc visszatartó, megborongató érzést vált ki belőlünk, még ha a saját arcunkról is van szó!

Ha másnak arcát figyeljük, akkor ismét vagyunk az illető intelligenciájára irányulva. A következtetés de a hanyagságot mindenesetre feltételezzük. Ezen felfogás következménye, hogy a multvált nyugaton a borotvált arc a túlnyomó, úgy hogy Anatól France a barbar kor tetoválási divát maradéknak mondja a szakál- és bajuszviselést.

Es bizony alig akad egy nő, aki egy borostás arcot hízelve megismergessen, míg egy frissen borotvált úde arcra "ez az is akad".

Borostás arcra por, piszok könnyen ledőlpszik és hogy ez hányféle betegség terjesztője, arról már irtak elégat. Sima arcról izzaaságot stb. egy törléssel eltávolíthatunk.

A mindennapi borotválkozás fodrásznál sok pénzbe és idővesztésbe kerül, míg önmagát a reggeli tisztálkodásnál egy jó önbortválóval pár perc alatt megbortválhatja.

Hogy ezt mindenki könnyen megtehesse, a Kun Mátyás Fia kolozsvári Calea Victoriei 2. alatti, 1876 óta fennálló cég már 36 lejtől kezdődő áru önbortváló készületeket hoz forgalomba, úgy, hogy egy hónapi, a fodrásznak fizetett összegért már egy teljes felszerelést vásárolhat. Az általa forgalomba hozott "UNICUM" önbortváló pengék élesség és tartósság tekintetében felülmulhatatlanok.

Lusztig és Nussbächer cinkorkakülönlegességek állandó raktára Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Wichtig für Kaufleute und Strickereien!

Alle Arten Baumwollgarne, Schafwollgarne und Zwirne, rohrund gefärbt, offeriert zu Fabrikspreisen.

Textil-Industrie

Perjamosch (Banat) Eigene Mercerisier-Anlage. Mercerisieren im Lohn wird angenommen.

Ocassió árak!

Heller, Weisz & Molnár cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6. sz.

Schroll siffonok 37 L-től Mintásbatisztok 45 L-től

ruhadvásznak, grenadínok, szpongek előrehaladott igény-miatt mélyen leszállított árban!

HI

Az Uj Kelet az egyetemes napilapja. Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével engedélyezett. Előfizetési árak: Egy félévre 320 lejt, Felelős szerkesztő: Ma

Siló

Siló hegyén a ropog száz m lobog száz fás táncot kerit

Siló hegyén a s jávorfa-illat mámorba ring száz lányt, kü

Siló hegyén fustánca percs szomszjasra kszájjal meredn

Siló hegyén t Eszter is ott és én titokban most elrabolom

— Aradra ut Nagyszalontáról jelen Nagyszalontára érke Arany-muzeumot. A utaztak.

— A nagyvá szüntettek. Az erde elérte a nagyváradi prefektus a lakosság rendeletileg felosztat

— Holnap ik prefektusát. Nagyv jak be hivatalába H prefektusát. A beikt ter is részt vesz.

— A közokt gadta a jasiú zsid Bukarestből jelentik való tekintettel, hog otthonok nem veszik zsidó menzát ki aka vezetősége, minthog eges összegét társa összegyűjteni, gyűjté oktatásiügyi miniszter miniszter a gyűjtési módon minden ind

— A kolozs a diákkongresszus az Uj Kelet, hogy tanácson betiltotta a diákkongresszust. A zetői most küldötték akik tiltakozni fogna len. Értesüléstünk sz összes egyetemi vár lesre ülnek össze K

— A keresk kongresszusa alkalm kiváló alkalmuk ny Az Import si Expor nationaler Schuhwa Str. Regina Maria kalommal készsége kezésére dusan fe teveször (Kameelhaa ugy minőség, mint beszerzési lehetőség

— Nagyvár Nagyváradról jelen tört ki Nagyvárad 15 lej órábr neg A munkaadók viszo bevezetni. A megin eredményre. A sz ideig fog tartani.

Zsidó könyvsorozatok!

Tíz kötet 200 lej

Az „Uj Kelet“ könyvsztálya portómentesen küldi a pénz előzetes beküldése mellett a következő tíz zsidó szépirodalmi művet:

- S. Alejchem: Leégett nemeseik, bolti ára .. 20.—
- S. Alejchem: A 13. Robinsohn, bolti ára .. 20.—
- Agnon: Es a meggörbödött kiegyenesedik .. 40.—
- Biró Lajos: Bazini zsidók .. 30.—
- Bia Gorion: József és testvérei .. 25.—
- Kabbalisták és csodatevők .. 24.—
- M. Nordau: Doktor Kohn .. 25.—
- M. Nordau: Mesék .. 22.—
- M. Nordau: Az asszimiláció tragédiája .. 15.—
- Ujvári Péter: A bosszuálló Isten .. 45.—

Hatvanhat lej és a portó és csomagolás költségeit takarítja meg, ha e tíz gyönyörű zsidó művet megrendeli.

Az „Uj Kelet“ könyvsztálya, Cluj

Ajánlja kiváló minőségű szövet, harisnya és mindennemű sport és gyapju kötszövött áruit

HA BUTORT, ZONGORÁT

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse sajnálja az utat meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit

WIENER MORGENZEITUNG

WIEN, II., TABORSTRASSE 1-3.

naponta a cionista kongresszus alkalmával terjedelmes, összefüggő, jegyzőkönyvszerű

kongresszus-ujtságot

ad ki. Az ujság első száma augusztus hó 5-én jelenik meg

ünnepi tartalommal

a zsidóság vezéreinek cikkeivel, hozzászólásaival. A kongresszus-ujtságra előfizetést elfogad az „Uj Kelet“ kiadóhivatala. Előfizetési ára az összes kiadásokra negyven lej

Közgazdaság

A juliusi mezőgazdasági jelentés. Az ország juliusi mezőgazdasági helyzetéről Bukarestből a következőket jelentik: Juliushoz az aratások az egész országban befejeződtek. A legtöbb helyen már a cséplést is megkezdték. A termés úgy mennyiségileg, mint minőségileg teljesen kielégítő. A Bánság egyes részein négyezer kilogram buza termett egy hektár földön, ami 1886 óta először történt. A tavaszi vetések már sokkal gyengébb eredményt mutatnak. Legjobban fejlődik még a kukorica, ami ha több eső nem is esik, igen szép eredményt hoz. Kiadósnak ígérkezik a burgonya termés, a gyümölcs, különösen a szőlőszüret csak közepesen ígérkezik.

Nem oszlatják fel a pénzügyorségeket. Már hosszabb idő óta hivatalos helyről eredő nyilatkozatok folytán az a hír került a köz tudatba, hogy feloszlatják a pénzügyorségeket, sőt a pénzügyorség tisztjeit és altisztjeit már más funkcióra be is osztották. A kolozsvári pénzügyi vezérigazgatóság most hivatalos rendeletet küldött a pénzügyorségekhez, hogy a pénzügyorségek nemcsak megmaradnak, hanem a pénzügyőri szervezetet az egész ország területére kiterjesztik és a szolgálati szabályzatot a legrövidebb időn belül már ki is adták.

Az új kivételi illetékek hatása az exportra. A pénzügyminiszter felhívta az összes vámvivatalokat, készítsenek sürgősen statisztikát a kivitt állatokról, szalonáról, tojásokról és szénáról. A statisztikára annak megállapítása végett van szükség, hogy a cikkek kivételi illetékeinek emelése milyen hatással volt az exportra.

Tovább tárgyalnak a moratórium-törvény ügyében. Bukaresti jelentés szerint, miután Duca és Benes külügyminiszterek a moratórium-törvény módosítása ügyében megkezdett tárgyalásokat nem fejezheték be, a tárgyalásokat diplomáciai uton fogják folytatni. Remény van arra, hogy mind a két tárgyaló félre nézve kielégítő megoldást fognak találni.

Gépipari tröszt Magyarországon. Budapestről jelentik: A vegyészeti ipar tömörülése után most a magyar gépgyártás újabb összevonásáról értesülünk. Hír szerint a Magyar Általános Hitelbank gépipari koncernjét, amely már eddig is tíz gépgyárat foglal magában, a még hátralévő hat gépgyárra is kiterjesztik. Elsősorban a Schlick — Nicholson-féle vállalatokról van szó, amelyeknek részvénytöbbsége felett a Magyar — Olasz Bank és a Hitelbank viaskodnak. A többi gépgyárat kartel vagy tröszt alakjában akarják a Hitelbank koncernjéhez csatolni.

Románia fával fizeti külföldi adósságait. Budapestről írják: Két svájci érdekes ajánlatot tett a napokban a magyar kormány illetékes szakközegeinek nagyobb mennyiségű románia tűzifa behozataláról. Egy lausannei cég a múlt évben 48 millió svájci frankot adott kölcsön a román kormánynak és a kölcsön visszafizetése mostan vált esedékessé. A román kormány azonban nem tud készpénzzel fizetni és így nagyobb mennyiségű tűzifában egyezett ki a svájci hitelezőkkel. A két svájci ebből a tűzifamennyiségből most hater ezer vagonnal szeretne elhelyezni Magyarországon és azért jártak illetékes helyeken, hogy nagymennyiségű a beengedését lehetővé tegyék. A két svájci a napokban külön-külön felkereste ebben az ügyben a kormány tagjait és azt igyekezett bizonyítani, hogy ezzel a nagyobb mennyiségű fabehozattal enyhíteni lehetne a budapesti fűnségen. Hogy aztán svájciak a kormány részéről milyen biztatást kaptak, arról egyelőre nincs tudomásunk, A kérdéses hater ezer vagon tűzifa ára vagononként 5450 leit lesz ki.

Ötmillió hollandi forint előleg a magyar lisztkivételre. Budapestről jelentik: Egy hollandi csoport hajlandó az ideai magyar lisztfeleslegre ötmillió hollandi forint előleget folyósítani. Az erre vonatkozó megállapodást már aláírták. A magyar kormány 30 millió svájci frankot akart a malomtól szerezni előleg címén az ideai lisztkivételre, az ötmillió hollandi forint csak 12 millió frank

körül összeget tesz ki és így a kívánt összegnek alig a fele.

A német nyersvasárak emelkedése. Berlinből jelentik: Julius 27-iki érvénnyel a belföldi tüzelőanyagokból olvasztott nyersvas (haematit, cu-arnes acélvas, temper-nyersvas) árát 6,950.000 márkáról 14,213.000 márkára emelték föl. A német és angol tüzelőanyagokkal olvasztott haematit ára 6,680.000 márkáról 19,650.000 márkára emelkedett. A szállított nyersvas átlagárát telerészben papírmárkában, telerészben angol fontban kell fizetni, mely mellett a font árfolyamát 3-3 millió márkával kell számítani. A legutóbbi ármegállapításnál a font árfolyam még csak egymillió márkát tett ki.

A nyomorultak

SPORT

Megkezdődnek az előmérkőzések a Stotter-serlegért. Az erdélyi zsidó sport legnagyobb eseménye: a Stotter-serlegért folyó küzdelem, melynek győztese: a legjobb romániai zsidó csapat büszke címét viselheti. A zsidó sport fejlődésének szép bizonyítéka, hogy a döntőbe csak azok a csapatok kerülnek, melyek az előmérkőzéseken sikerrel állottak meg a helyüket, úgyhogy a temesvári országos konferencia sportünnepején a négy legjobb csapat fog szerepelni. Az elődöntők során egyik legizgalmasabb mérkőzésnek a nagyváradi Makkabea és a marosvásárhelyi Kadima találkozása ígérkezik, ami különben Marosvásárhely sportjának jelentős eseménye lesz. A Makkabea a tavalyi körmérkőzésen legyőzte a Haggibbor, amely az idén csak nehéz küzdelem után tudott revansot venni. A Kadima minden erejét meg fogja fektetni, hogy győzzön s ezáltal Temesváron szerepelhessen. Ertesztésünk szerint a székelyföldi zsidóság ünnepnappá emeli a két zsidó csapat marosvásárhelyi találkozását, úgyhogy rekordközönségre lehet számítani. Az érdekes mérkőzés aug. hó 12-én lesz.

A Haggibbor uszóversenye. Ma délelőtt 10 órakor veszi kezdetét a Diana-uszodában a Haggibbor által rendezett országos uszóverseny. A tizenhét számból álló verseny nevezései fénysen sikerültek és mintegy hetven versenyző startol. Az egyes számok sorrend szerint a következők:

1. Gyermekverseny, 25 méter, 10 nevezés.
2. Ifjusági gyorsúszás, 6 nevezés.
3. Főverseny 50 méter, 13 nevezés.
4. Hölgy gyermekverseny, 8 nevezés.
5. Ifjusági mellúszás, 6 nevezés.
6. 50 m. hátúszás, 11 nevezés.
7. 25 m. hőlgyverseny, 9 nevezés.
8. Főverseny 100 méter, 9 nevezés.
9. Meghívási hőlgyverseny, 7 nevezés.
10. Oldalúszási főverseny, 12 nevezés.
11. 50 méteres ifjusági meghívási verseny, 12 nevezés.
12. Mellúszás 100 méteres, 11 nevezés.
13. Müúszás, 7 nevezés.
14. 250 m. uszás, 9 nevezés. i
15. Ifjusági sprint staféta, Hagg bbor, KAC. MTK csapatai.
16. 4 x 25 méteres vegyes staféta, 3 nevezés.
17. 4 x 50 méteres városközi staféta Cluj—T.-Mures.

Válogatott vízipóló-mérkőzés Cluj—Targu-Mures.

Összesen 170 benevezés történt az MTK, MSE, Nagyváradi Törekvés, KKASE, KAC, U. Elit és a rendezőegyesület részéről.

Róka, kelme, Szörmfestés, vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

GOV

KÖZKERES

Gold Wald és C

Str. Mikos Kelm

Telefon 21. Lásd Mindennemű ládákat és szétszedett részleteket készít és szállít a leg Sajovics és Cluj, Strada Cernan

Lüster sa Mosó ruhá Tennisz ne

Neum cég Piata Unire 1502

Első Erdélyre Cluj, Calea Re Telefon interurban 2-13 Ékszerárugyár Fogászati arany és forrasztó Klenze és Schwarzwald Osak viszo

TAC

EZUS CLUJ-KOLOZS volt

Ez a legmaga

Gyárt evőeszk csak v

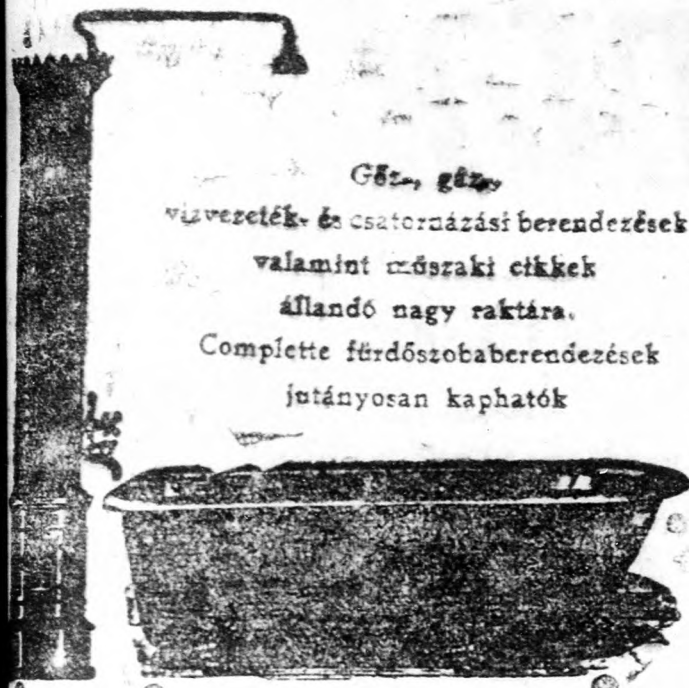
Telefon 4-62. Sz

GOWAG

KÖZKERESZETI TÁRSASÁG

Goldstein, Wald és Glasner Cluj

Str. Vladimirescu
(v. Mikos Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519

Gőz, gáz
vezetékek- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fűdőszobaberendezések
juttányosan kaphatók

Telefon 31. **Ládagyár** Flóktiszt: Egeres
Mindennemű ládákat és fűdőszobákat összeszegezett
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361
Sajovics és Lebovits fűdésüzemeltetés
és ládagyár
Cluj, Strada Cernaui (volt Kajántól-ut) 1 szám

Lüsster saocó és mellények
Mosó ruhák
Tennisz nadrágok

Neumann M.

cégnél Cluj,
Piata Unirei 14. Tel. 481.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurbán 2-13 * Sürgöncim: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogászati arany és fűdésüzemeltetés * Arany, ezüst és platina-
beállítás
Ezenle és Schwarzwaldi órák képviselése, gyári lerakata
Csak viszonteladókknak!

"TACAMUL"

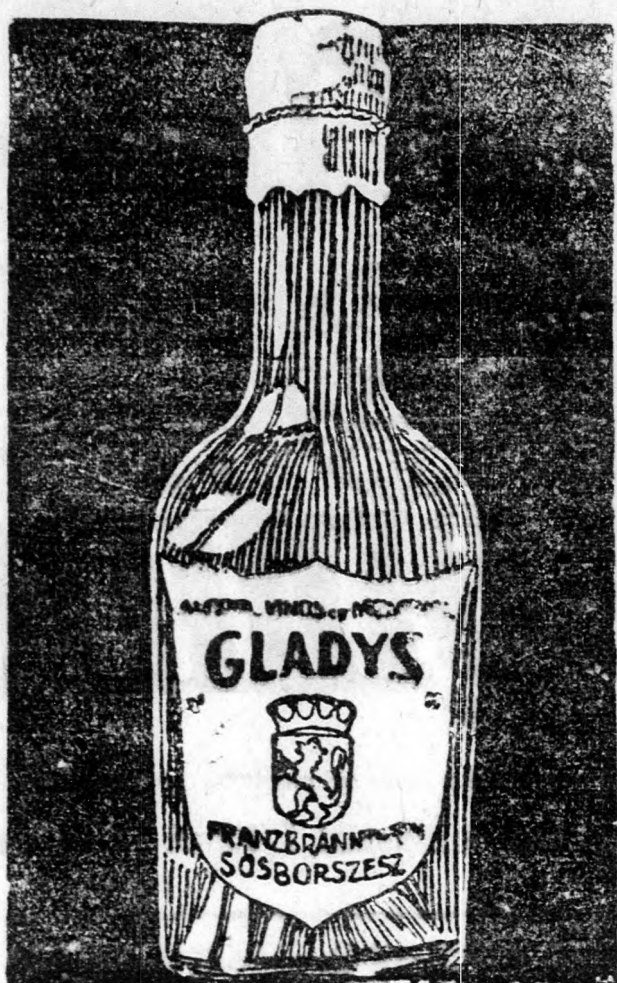
EZÜSTÁRUGYAR
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu
volt Petófi-utca 3

Ezüstöt

a legmagasabb áron veszi!

Gyárt evőeszközöket, dísz tárgyakat
csak viszonteladókknak

Telefon 4-82. Sürgöncim: Tacumul Cluj

„Gladys“ sósborcsesz üdít,
„Gladys“ sósborcsesz erősít,
„Gladys“ sósborcsesz fájdalmat
osillapít

Gyártja
Herczeg Géza vegyészeti gyára
Cluj Lloyd

Inógépek

1370 és kellekek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalom.
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.
Finkler Antal

10.000 zsák márványgolyó

érkezett 1358
Eisenstädter Fülöp és Tsa
cégek Cluj, str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13. Gummi labda, gyermekkosci, nőrübségi és galanterie cikkek nagyban is állandóan kaphatók.

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

hitelesített ürmértékeket gyárt

GRÜNWALD JAKAB
badogaruüzeme, Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-t.) 13

Arcod bőre hogyha
Nagyon zsiros,
KAISER BORAX
Jó hatása biztos.

Feketeerdői üveg
és mindennemű
porcellánárut
legolcsóbban

Telefon 586
Kerekes Ernő
áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4.
Engross I Endetaill 1434

Carol MIHÁLY Károly

gabona, termény és
magkereskedő

Târgu-Mureş — Marosvásárhely
Sürgöncim: Mihály Károly
Telefonszám 85 1522

Elegáns kivitel

„Astra-Mill“ Teil és Tsa

borítékgyár és papirkonfekció Brassó, Gyár-ut 88

Gyártmányai: Boríték, levélpapír, táska, blokk és dobozok raktárról kaphatók
Az irkák, mappák, levéldobozok (kazetták), rajztömbök, kottapapír gyártását és üzleti könyvekhez való papír vonalozását a napokban megkezdi

Miután kollekciónk még nem készült el, esetleges rendeléseknél kérjük a kívánt minta csatolását!

Elsőrendű áru

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jeligés hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a hivatal címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 80 bani bélyegköltés fizetendő.

Név-jegyeket,

születési,
eljegyzési,
esküvői
kártyákat
és mindenféle
mulatsági
meghívókat
legszebb
kivitelben
készít a

Kadima-nyomda
Cluj

Jó hegedű olcsón eladó.
Cím a kiadóban.

Perfekt fehérnemű varró-
nő hához ajánlkozik, vi-
dékre is elmenne. Király
ucca 11., ajtó 2. 5980

Kőtárat mű- és vām-
malom eladó megyeszék-
helyen. Csak személyes
jelentkezéssel tárgyalunk.
Bengermalom Zálau. 5989

Hotel Central Bucuresti

Ujjonnan átalakítva és a
legnagyobb kényelem-
mel berendezve. A fő-
posta mellett. Strada
Carol 6. szám.

Hotelier Moisescu

Eutor! Legolcsóbb be-
vásárlási forrás. Klein
Izsák, Unió-u. 21. 1581

Száraz kenyérhulladékok
keresek megvételre. Strada
Pata 84.

Intelligens, komoly uri-
leány ismeretség hiányá-
ban ezton keresi házasa-
gát céljából komoly uri-
ember ismeretséget, lehe-
tőleg oly özvegyet, kinek
gyermek van. Leveleket
„Mirjam“ jellegre a kiadó-
hivatalba kér.

Gyógy- növényeket

körisbogarat és
anyarozsot vásárol a
„HERBA“
vállalat, Cluj, Strada
N. Iorga 2.

1562

Marosujvár legforgalma-
sabb helyén jól bevezetett
fűszer-, rövidáru- és ve-
gyeskereskedés betegség
miatt elfogadható feltéte-
lekkel eladó. Cím a kiadó-
ban. 5986

Kezdőknek zongora-
órákat adok. Cím a ki-
adóban.

Pályázathirdetés

A Targu-Mures (marosvásárhelyi) zsidó iskolaszék a most átszervezett és újjáépített négy tanerős népis-
kolájánál üresedésben levő három tanítói állásra pályá-
zatot hirdet. Pályázóktól a román és héber nyelvekben
való jártasság megkívánatik. Képesítést, kort, családi
állapotot, eddigi működést és fizetési igényeket feltün-
tető folyamodványok f. évi augusztus hó 15-ig alulírott
címeire küldendők. Nőtlen tanítók pályázata előnyben
részesül. Az állásra nők is pályázhatnak.

Targu-Mures (Marosvásárhely), 1923 július 30.

Orlik Nándor, isksz. elnök

Pályázat

A fogarasi neolog izraelita hitközség ezennel pá-
lyázatot hirdet egy zeneileg képzett kántor-metszői
állásra, aki egy személyben Schochel-Ubodeg, ha egy-
szere mind Moil is, előnyben részesül.

A pályázók szakképzettségüket, életkorukat, eddigi
működésüket és családi állapotukat igazoló okmányai-
kal felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 20.
alólított élnökséghez küldjék be.

Utiköltségeket csak meghívottaknak térítünk meg.
Az állás azonnali, de legkésőbb f. évi szeptember 1-én
elfoglalandó. A fizetés megegyezés tárgyat fogja ké-
pezni, melyhez szabad lakás, villanyvilágítás, évente
négy öl fa és a szokásos mellékjövdelem jár. A köl-
tőzködési költségeket visszatérítjük.

Fogaras, 1923. évi július hó 24.

Ifj. Grünfeld Jakab
hitk. jegyző

Dr. Schul Albert
hitk. elnök

O-R-G-A

Irógép a legközelebb kivitelű román, magyar és
német betűrendszerekkel jutányos árban kaphatók:

EMIL BLAGA
CLUJ

A legjobban
ellenálló
Pneumatik

Continental

Az ország minden nagyobb garage-jában kapható. — Gyári lerakat:
Cauciucul Continental, I. Daniel & I. Cornea, Bucuresti, Cal. Victoriei 103.
Telefon 9-58.

A kolozsvári CZELL-Sörgyár

gyártmányai

Hercules diplomaláta tápsör különlegesség

és a világos

Monostor sör

utolérhetetlen minőségük miatt
vezető márkának bizonyultak

1428

Mindenütt kaphatók!

Mindenütt kaphatók!

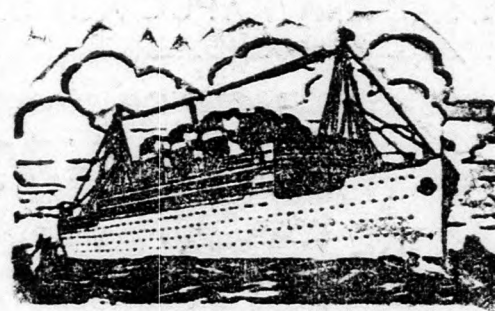
Le-
rakat:

Szavatozunk,

hogy 1 kilogram Marx-féle email- vagy padlóval 2 négyzetmé-
terrel többet festhet, mint ugyanannyi bármely más gyártmányval

Rados & Co. festéknagykereskedése Cluj

(Kolozsvár), Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-utca) 21. szám alatt

Legközelebb indulnak:

„Braga“ augusztus 9-én

„Canada“ szept. 8-án

Minden hónap 8-án rendszeres
hajójáratok.

Reclama 3013

Fabre Line

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Constanța-Newyork

közvetlen hajójáratok minden hónapban.
Átszállás nélkül. — Csak egy vizum (az amerikai) szükséges.
Augusztus 1-től rendszeres hajójáratok

Constanța-Jaffa (Palesztina) és Marseille között.

Rendkívül kedvező feltételek. — Felvilágosításokat nyújt
prospektusokkal és hajójeggyel szolgál a

FABRE LINE S. A. R.

BUCUREȘTI, PASAG, COMOEDIA

A hatvanmillelő
él. A világtörté-
nelmi elszegénye-
ségi pusztulás
oian pusztulás
végigseper. A
az ország verej-
tékeit. A márk-
a végső határig
zeleni, mi követ-
rona, a lengyel
mérő pénznek
pénz elzúlásán
hatalmas földte-
tekek kicserélés

Tal van a
országban törté-
percre növekszi
kegésével nem
az indexszámok
hanem a bankó-
országban talán
ról képet alkot-
nütt egyforma. N
ben és pusztítás-
emberok a hábo-
leteik drágulás-
számát, tapaszt-
életük fentartás-
koznak a kult-
kulturigények, e
szorul a napi e-
szükségleteknek
tempóju, vesze-
éhségnek az a
rombolásban ke-
az utolsó etapna
következik akko-
fellázadt Franci-
ban és lázadásá-
egész Európát?
határolni az éhs-
meglehet-e állit-
jed-e át a szome-
sát csapással tet-
Németország

csen zsir, nincs
Burgonyából N
amennyi az orsz-
szerecséltenségg-
oian gazdaság-
lene. A burgony-
mert előlegezni
kiszedik a föld-
fogasztják m-
előző termésből
letet. Németorszá-
zasi cikke a bur-
Mert ki tudja n-
külföldről kell
adni? Ma 82 ez-
kenyér. Hol van
az árral lépést
kenyér dollárpa-
az egész világon
drágább kenyér-
aranyért több m-
zetnek, egyetlen
liót. A bérkocsi
taksának. De ez
lán a dupláját f-
mi következik h-
Segíthet-e

német kormány
a Ruhr-megszállá-
zetközi kölcsön,